

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА**

П.Ф. Гураль, І.Д. Софінська

Плани семінарських занять із курсу

**ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В УКРАЇНІ:
ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ І КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВЕ
РЕГУЛЮВАННЯ.**

для студентів 5 курсу (магістрів)

ЛЬВІВ – 2012

Гураль П.Ф., Софінська І.Д.

Громадянське суспільство в Україні: проблеми становлення і конституційно-правове регулювання: Плани семінарських занять для студентів 5 курсу (магістрів) юридичного факультету. – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка. – 2012. – 19 с.

Схвалено кафедрою конституційного права Львівського національного університету імені Івана Франка.

Протокол № 1 від 28 серпня 2012 р.

Авторські права застережені

ВСТУП

Спецкурс «Громадянське суспільство в Україні: проблеми становлення і конституційно-правове регулювання» передбачає вивчення студентами-магістрами процесу становлення та еволюції розвитку громадянського суспільства в Україні, а також роль держави і конституційно-правові підстави його розвитку.

Даний спецкурс передбачає аналіз та пізнання сутності, структури громадянського суспільства в Україні, окремих його елементів, їх функції, особливо у співпраці з державними органами та органами місцевого самоврядування.

Випускники юридичного факультету як фахівці та майбутні працівники різних державних органів і органів місцевого самоврядування покликані у своїй діяльності сприяти розвиткові громадянського суспільства в Україні, без якого важко уявити ефективне функціонування органів місцевого самоврядування, неможливо побудувати правову і демократичну державу, побороти корупцію та забезпечити реалізацію громадянами України їхніх конституційних прав і свобод.

ТИПОВИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

	НАЗВА ТЕМИ	ВСЬОГО ГОДИН	З НИХ:			ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДИСЦИПЛІНАМИ
			Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	
1.	Поняття і сутність громадянського суспільства.	4	2	2		Історія політичних і правових вчень; Конституційне право України
2.	Історико-правові умови становлення та розвитку громадянського суспільства.	4	2	2		Історія політичних і правових вчень; Конституційне право України
3.	Конституційно-правове закріплення основ громадянського суспільства та його розвитку.	4	2	2		Конституційне право України; Міжнародне публічне право
4.	Організаційно-правові форми взаємодії суспільства і держави.	4	2	2		Історія держави і права; Конституційне право України
5.	Конституційна гарантія економічної організації громадянського суспільства.	4	2	2		Конституційне право України; Фінансове право України
6.	Завдання громадянського суспільства і держави з реалізації принципів гуманізму і соціальної справедливості.	4	2	2		Конституційне право України; Фінансове право України
7.	Сім'я, як природний основний соціальний осередок громадянського суспільства та її захист державою.	4	2	2		Конституційне право України; Сімейне право України
8.	Конституційно-правове закріплення гарантій вільного всебічного розвитку освіти, науки, культури українського народу.	4	2	2		Конституційне право України;
9.	Українська мова, як консолідований засіб громадянського суспільства, гарантований Конституцією України.	4	2	2		Конституційне право України
10.	Удосконалення діяльності засобів масової інформації, забезпечення їх незалежності від органів державної влади, політичних партій, громадських організацій та рухів	4			4	Конституційне право України; Міжнародне публічне право
	МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ	2				
	ІСПИТ	ПІДЧАС ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ СЕСІЇ				

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ І СУТНІСТЬ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

1. Еволюція ідеї громадянського суспільства.
2. Структура та функції громадянського суспільства.
3. Визначення сутності громадянського суспільства.
4. Історичні моделі громадянського суспільства.
5. Аналітичні та національні моделі громадянських суспільств.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Арато Е., Коен Дж. Відродження, занепад і реконструкція концепції громадянського суспільства // Політична думка. – 1995. – № 1. – С. 25–31.
2. Бодрийяр Ж. Общество потребления. Его мифы и структуры. / Перевод Е. А. Самарской – М.: Культурная революция, Республика, 2006. – 269 с. – (Мыслители 20 века)
3. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості. Дослідження категорії громадське суспільство. – Львів: «Літопис», 2000.
4. Гегель Г.В.Ф. Основи філософії або природне право і державознавство / Перекл. з нім. – Київ: «Юніверс», 2000. – С. 174–280.
5. Геллнер Э. Условия свободы. Гражданское общество и его исторические соперники. Серия «Библиотека Московской школы политических исследований». – М.: «Ad marginem», 1995.
6. Громадянське суспільство / Ї. Незалежний культурологічний часопис. – 2001. – № 21. – 281 с. [Електронний ресурс] / Сайт журналу «Ї». Режим доступу: <http://www.ji-magazine.lviv.ua/index.htm>. – Дата доступу: 14.09.2011.
7. Громадянське суспільство: проблеми становлення. / В.Ф. Сіренко, В.І. Тимошенко та ін. – К.: «Логос», 1997. – 124 с.
8. Громадянське суспільство в сучасній Україні: специфіка становлення, тенденції розвитку / За заг. ред. Ф.М. Рудича. – Київ: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень НАН України. – 2005. – 350 с.

9. Дворкін Р. Свобода, рівність, спільнота // Сучасна політична філософія. Антологія. – К.: Основи, 1998. – с. 313 – 344.
10. Держава і громадянське суспільство України: проблеми взаємодії. Монографія / Кресіна І.О., Скрипнюк О.В., Коваленко А.А., Перегуда Є.В. та ін.; За ред. Кресіної І.О. – К.: «Логос», 2007. – С. 62-128.
11. Дубентон А. Громадянське суспільство в Україні: на варті демократії / Перекл. з фр. // Ї. Незалежний культурологічний часопис. – 2001. – № 22. – С. 55-70.
12. Захаров Є. Громадський контроль і права людини /Є. Захаров [Електронний ресурс] //Права Людини в Україні. Інформаційний портал Харківської правозахисної групи. Режим доступу: <http://khpg.org.index.php?id=1261552395>. – Дата доступу: 14.09.2011.
13. Зеленько Г.І. Політична «матриця» громадянського суспільства: Досвід країн Вишеградської групи та України. – К.: «Знання України», 2007. – 336 с.
14. Карась А. Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і некласичних баченнях: Монографія. – Київ; Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. – 520 с.
15. Кін Дж. Громадянське суспільство. Старі образи, нове бачення. – К.: «КІС»; «АНОД», 2000. – С. 116-120.
16. Кістяківський Б. Держава і особистість / Б. Кістяківський. Вибране. – К.: «Абрис», 1996. – С. 237.
17. Колодій А.Ф. На шляху до громадянського суспільства. Теоретичні засади й соціокультурні передумови демократичної трансформації в Україні. Монографія. / А.Ф. Колодій. – Львів: «Червона Калина», 2002. – С. 30-76.
18. Нозик Р. Анархия, государство и утопия / Р. Нозик; пер. с англ. Б. Пинскера под ред. Ю. Кузнецова и А. Куряева. – М.: ИРИСЭН, 2008. – 424 с.
19. Основи демократії: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За заг. ред. А. Ф. Колодій. – Львів: «Астролябія», 2009. – С. 145-190.
20. Патеї-Братасюк М., Довгунь Т. Громадянське суспільство: сутність, генеза ідеї, особливості становлення в умовах сучасної України. – Тернопіль: «Мандрівець», 1999. – 183 с.
21. Патнем Р. Творення демократії: традиції громадської активності в сучасній Італії. – Київ: «Основи», 2001. – С. 302.

22. Політична система і громадянське суспільство: європейські і українські реалії. Монографія (за ред. проф. Кудряченка А.І.). – К.: НІСД, 2007. – С.341–364.
23. Роземблом Н. Громадянські суспільства: лібералізм і моральні впливи плюралізму/І. Незалежний культурологічний часопис (Львів) – 2001. – Число 21. – С. 7-29.
24. Фукуяма Ф. Примат культури // І. Незалежний культурологічний часопис. – 2001. – Число 21. – С. 49-51.
25. Хорос В. Гражданское общество: общие подходы. // МеиМО. – 1995. – № 11.
26. Шилз Е. Нація, національність, націоналізм і громадянське суспільство. // І. 2001. № 21. С. 79 – 102.
27. Штюдемманн Д. Громадянське суспільство в Німеччині. / Газета «Дзеркало тижня», № 5 від 9 лютого 2002. // Офіційний сайт газети «Дзеркало тижня». Режим доступу: <http://dt.ua/articles/27253>. – Дата доступу: 14.09.2011.

ТЕМА 2. ІСТОРИКО-ПРАВОВІ УМОВИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

1. Від традиційної громади до громадянського суспільства: український досвід та його концептуалізація.
2. Міські форми громадської самоорганізації української спільноти.
3. Роль сільських громад в умовах становлення громадянського суспільства.
4. Козацька демократія в умовах становлення та розвитку громадянського суспільства.
5. Духовне відродження України й зростання громадсько-політичної активності народу (середина ХІХ-ого – початок ХХ-ого століття).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Гарасимович А. Розвиток національної самосвідомості українців (70-ті роки ХІХ-ого ст. – 1917): Про реконструкцію громадянського суспільства в Україні. / Громадянське суспільство як здійснення свободи: центрально-східноєвропейський досвід. // За ред. А. Карся. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 1999. – С. 260-275.

2. Гураль П. Територіальна громада в Україні: історико-правове дослідження: Монографія. / П.Ф. Гураль – Львів: ЛьвДУВС, «Край», 2008. – С. 7-63, 169-193, 218-265.
3. Драгоманов М. Переднє слово // М.П. Драгоманов. Вибране. – К.: «Либідь», 1991. – С. 276– 327.
4. Карась А. Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і неklasичних баченнях: Монографія. – Київ; Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. – С. 242-250.
5. Кістяківський Б. Держава і особистість / Б. Кістяківський. Вибране. – К.: «Абрис», 1996. – С. 252.
6. Колодій А.Ф. На шляху до громадянського суспільства. Теоретичні засади й соціокультурні передумови демократичної трансформації в Україні. Монографія. – Львів: «Червона Калина», 2002. – С. 77-155.
7. Кравченко П.А. Вітчизняний культурно-історичний досвід у системі сучасного державотворення. – К.: «Генеза», 2001. – 332с.
8. Рябчук М. Від Малоросії до України: парадокси запізнілого націтворення. – К.: Критика, 2000. – 303 с.
9. Рябчук М. Дилеми українського Фауста: громадянське суспільство і «розбудова держави». – К.: «Критика», 2000. – 271 с.
10. Франко І. Що таке громада і чим вона повинна бути. /І.Я. Франко. Твори в 50-ти томах. Т. 44, кн. 2. – К.: «Наукова думка», 1984. – С. 175.
11. Шпорлюк Р. Досліджуючи драму історії, або національні шляхи до сучасності / Р. Шпорлюк // Зустрічі. – 1991. – № 2. – С. 79-87.

ТЕМА 3. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ОСНОВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ЙОГО РОЗВИТКУ

1. Формування правових основ інституалізації громадянського суспільства.
2. Громадянське суспільство у концепції Конституції України, схваленої Верховною Радою УРСР 19.06.1991.
3. Громадянське суспільство у проектах чинної Конституції України (1992-1996 роки).

4. Аналіз окремих законопроектів, у яких були визначені правові основи створення і розвитку громадянського суспільства.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА І НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ:

1. Баймуратов М., Долженков О. Шлях до громадянського суспільства. – Газета «День», № 155 від 31.08.2001.
2. Громадянське суспільство в сучасній Україні: специфіка становлення, тенденції розвитку / За заг. ред. Ф.М. Рудича. – К.: «Парламентське видавництво», 2006. – С. 226–244.
3. Зубар М. Законотворчість замість самоорганізації? / Газета «День», № 136 від 2.08.2001.
4. Конституційне право України: Підручник для студентів ВНЗ / За ред. Ю.М. Годики, В.С. Журавського. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2002. – 544 с.
5. Концепція нової Конституції України, схвалена Верховною Радою Української РСР 19 червня 1991 р. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1213-12>. Дата доступу: 14.09.2011.
6. Проект Закону України «Про громадянське суспільство в Україні» (автор О. Мучнік) / Газета «Голос України», 2002, № 187 від 11.10.2002. – С. 10–11.
7. Кульчицький С. Громадянське суспільство в радянській гамівній сорочці / Газета «День», № 166–168 від 17–19 вересня 2008 р.
8. Пасько І.Т., Пасько Я.І. Громадянське суспільство і національна ідея: Україна на тлі європейських процесів. Компаративні нариси / НАН України; Центр гуманітарної освіти. – Донецьк : «Східний видавничий дім», 1999. – 184 с.
9. Політичний портрет України / Часопис фонду «Демократичні ініціативи». – 2005. – № 32. – 97с.
10. Проект конституції в редакції від 26.10.1993 р., Розділ III. Громадянське суспільство і держава. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1213-12&p=1316069953660449>. – Дата доступу: 14.09.2011.
11. Проект Конституції України – 2010 Всеволода Речицького від 13.06.2010. [Електронний ресурс] / Сайт Sumy News Media Group. Режим доступу:

<http://tv.sumynews.com/politics/item/699-proekt-konstytucziyi-ukrayiny-%E2%80%93-2010-vsevoloda-rechyczkogo.html>. – Дата доступу: 14.09.2011.

12. Проблеми функціонування місцевих рад та їх виконавчих органів: Монографія / за ред. [Ю.М. Тодики](#). – Х.: «Право», 2009. – С.
13. Речицький В. Ми не повинні контролювати символи й ідеї [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://novaera.te.ua/news.php/news.php?readmore=104>. Дата доступу: 14.09.2011.
14. <http://www.day.kiev.ua/>

ТЕМА 4. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ДЕРЖАВИ

1. Держава і об'єднання громадян (асоціації, громадські організації, конгреси, рухи, спілки, фонди, тощо).
2. Взаємодія держави і політичних партій: проблеми удосконалення.
3. Релігійні організації (релігійні братства, згромадження, монастирі, управління, центри, тощо) і держава: організаційно-правова взаємодія.
4. Взаємодія держави і молодіжних організацій: проблеми удосконалення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Абрам'юк І. Врегулювання механізмів участі громадян в управлінні громадою / І. Абрам'юк, А. Ткачук. – К.: «Легальний статус», 2011. – 64 с.
2. Аналітичні записки Національного інституту стратегічних досліджень [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. // Режим доступу: <http://niss.gov.ua/articles/266/>. – Дата доступу: 14.09.2011.
3. Бевз Т.А. Партія національних інтересів і соціальних перспектив (Політична історія УПСР) / Монографія. – К.: ІПіЕНД імені І. Ф. Кураса НАН України, 2008. – 587 с.
4. Беллами Р. Три моделі прав і громадянства. Лібералізм: антологія. – К.: «Смолосип», 2002. – С. 974 – 997.
5. Взаємодія держави та інститутів громадянського суспільства. Роз'яснення, Міністерства юстиції України від 3 березня 2011 [Електронний ресурс] / Офіційний

- сайт Міністерства юстиції України. // Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/0/33679>. – Дата доступу: 14.10.2011.
6. Громадянське суспільство в сучасній Україні: специфіка становлення, тенденції розвитку / За заг. ред. Ф.М. Рудича. – К.: «Парламентське видавництво», 2006. – С. 226–244.
 7. Громадянське суспільство як здійснення свободи: центрально-східноєвропейський досвід / За ред. А. Карася. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 1999. – С. 240-250, 294-298, 329-348.
 8. Держава і громадянське суспільство України: проблеми взаємодії. Монографія / Кресіна І.О., Скрипнюк О.В., Коваленко А.А., Перегуда Є.В. та ін.; За ред. Кресіної І.О. – К.: «Логос», 2007. – С. 12-61, 129-165.
 9. Дюверже М. Политические партии. / Пер. с франц. – М.: «Академический Проект», 2000. – 538 с.
 10. Журнал «Громадянське суспільство» [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Українського незалежного центру політичних досліджень. // Режим доступу: <http://www.ucipr.kiev.ua/modules.php?op=modload&name=News&file=index&catid=42>. – Дата доступу: 14.09.2011.
 11. Карась А. Громадянська ідентичність як українська перспектива. / Агора. Переосмислюючи демократію: Україна і світовий контекст. Випуск 10. – К.: Стилос, 2011. – С. 27-40.
 12. Карась А. Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і некласичних баченнях: Монографія. – Київ; Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. – С. 466-481.
 13. Концепція взаємодії держави з громадянським суспільством. Проект Міністерства юстиції України.
 14. Лациба М.В. Чому нам потрібен новий закон «Про громадські організації» / М.В. Лациба, О.Ю. Вінніков, М.М. Слюсаревський; Укр. незалеж. центр політ. дослідж. – К.: 2008, – С. 6.
 15. Правові умови розвитку громадянського суспільства в Україні. Що потрібно зробити? / М. В. Лациба, А. О. Красносільська [та ін.]; Укр. незалеж. центр політ. дослідж. – К.: Агентство «Україна», 2011. – 132 с.

16. Рябчук М. «Дилеми українського Фауста: громадянське суспільство і «розбудова держави». – К.: «Критика», 2000. – 271 с.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ:

1. Про об'єднання громадян. Закон України № 2460-ХІІ від 16.06.1992 р. (Відомості ВРУ, 1992, №34, ст. 504)
2. Про політичні партії в Україні. Закон України № 2365-ІІІ від 5.04.2001 р. (Відомості ВРУ, 2001, №23, ст. 118)
3. Про професійні спілки, їх права та гарантії їх діяльності. Закон України № 1045-ХІV від 15.09.1999 р. (Відомості ВРУ, 1999, №45, ст. 397)
4. Про свободу совісті та релігійні організації. Закон України № 987-ХІІ від 23.04.1991 р. (Відомості ВРУ, 1991, №25, ст. 283)
5. Про внесення змін до деяких законів України щодо участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики, вирішенні питань місцевого значення. Проект Закону України (реєстр. № 3654 від 26.01.2009). / Офіційний сайт Верховної ради України. // Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=34255. – Дата доступу: 14.06.2012.
6. Про місцевий референдум. Проект Закону України (реєстр. № 7082 від 03.09.2010). / Офіційний сайт Верховної ради України. // Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=38447. – Дата доступу: 14.06.2012.

ТЕМА 5. КОНСТИТУЦІЙНА ГАРАНТІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

1. Виключне право власності народу України на все національне багатство.
2. Проблеми гарантій кожному громадянину користуватися природними об'єктами права власності народу України.
3. Земля, як основне національне багатство, що перебуває під охороною держави і потребує оптимального використання.

4. Плюралізм та рівноправність форм власності, що визначають основні принципи господарювання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Аналітичні записки Національного інституту стратегічних досліджень [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. // Режим доступу: <http://niss.gov.ua/articles/266/>. – Дата доступу: 14.09.2011.
2. Громадянське суспільство в сучасній Україні: специфіка становлення, тенденції розвитку / За заг. ред. Ф.М. Рудича. – К.: «Парламентське видавництво», 2006. – С. 226–244.
3. Держава і громадянське суспільство України: проблеми взаємодії. Монографія / Кресіна І.О., Скрипнюк О.В., Коваленко А.А., Перегуда Є.В. та ін.; За ред. Кресіної І.О. – К.: «Логос», 2007. – С. 243-276.
4. Заставний Ф.Д. Проблеми депресивності в Україні (соціально-економічної, екологічної, демографічної). – Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І.Франка, 2006. – С. 31-66, 238-258.
5. Коментар до Конституції України. – Київ: Інститут законодавства Верховної Ради України, 1996. – 376 с. (ст.ст. 13,14).
6. Конкурентоспроможність територій: практ. посіб. / А. Ткачук, В. Толкованов, С. Марковський, [та ін.]. – К. : «Легальний статус», 2011. – 252 с. : іл. – Бібліогр. : с. 239–251.
7. Кремень В., Ткаченко В. Україна: шлях до себе. Проблеми суспільної трансформації. Розділ III. Глава I. Становлення громадського суспільства. – К.: Видавничий центр «Друк», 1998. – С. 314-344.
8. Розвиток механізмів залучення громадськості до заходів протидії корупції в Україні. Аналітичні записки Національного інституту стратегічних досліджень [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. // Режим доступу: <http://niss.gov.ua/articles/266/>. – Дата доступу: 14.09.2011.
9. Хабриева Т.Я., Чиркин В.Е. Теория современной конституции. – Москва: «Норма», 2005. – 310 с.

ТЕМА 6. ЗАВДАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ДЕРЖАВИ З РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ ГУМАНІЗМУ І СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ

1. Забезпечення права громадян на соціальний захист та його удосконалення.
2. Організаційно-правове забезпечення права громадян на достатній рівень життя для себе і своєї сім'ї.
3. Забезпечення права громадян на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування.
4. Організаційно-правове забезпечення права громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА І НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ:

1. Громадянське суспільство в сучасній Україні: специфіка становлення, тенденції розвитку / За заг.ред. Ф.М. Рудича. – К.: «Парламентське видавництво», 2006. – С. 226–244.
2. Етнополітична культура в Україні: реалії та виклики часу. – К.: ІПіЕНД імені І.Ф. Кураса НАН України, 2010. – С. 45–105.
3. Людський розвиток в Україні: мінімізація соціальних ризиків (колективна науково-аналітична монографія) / За ред. Е.М. Лібанової. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, Держкомстат України, 2010. – 496 с.
4. Майданік І.П. Українська молодь на ринках праці зарубіжних держав. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2010. – 176 с.
5. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії. Закон України № 2017-III від 5 жовтня 2000 року // Відомості Верховної Ради України від 01.12.2000 – 2000 р., № 48, ст. 409.
6. Рівень життя населення України / НАН України. Ін-т демографії та соц. дослідж., Держ. ком. статистики України; За ред. Л.М. Черенько. – К.: ТОВ «Видавництво «Консультант», 2006. – 428с.
7. Ролз Дж. Теорія справедливості [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.kant.narod.ru/rawls.htm>. – Дата доступу: 14.09.2011.

ТЕМА 7. СІМ'Я, ЯК ПРИРОДНИЙ ОСНОВНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ОСЕРЕДОК ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ЇЇ ЗАХИСТ ДЕРЖАВОЮ

1. Сутність сім'ї та особливості її функціонування в сучасних умовах.
2. Стан та напрями розвитку нормативно-правової бази щодо сім'ї.
3. Соціальні гарантії та допомога сім'ям. Охорона здоров'я сім'ї.
4. Основні напрями вдосконалення сімейної політики в Україні.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА І НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ:

1. Аналітичні записки Національного інституту стратегічних досліджень [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. // Режим доступу: <http://niss.gov.ua/articles/266/> – Дата доступу: 14.09.2011.
2. Громадянське суспільство в сучасній Україні: специфіка становлення, тенденції розвитку / За заг.ред. Ф.М. Рудича. – К.: «Парламентське видавництво», 2006. – С. 226–244.
3. Етнополітична культура в Україні: реалії та виклики часу. – К.: ІПіЕНД імені І.Ф. Кураса НАН України, 2010. – С. 45–105.
4. Молодіжна сімейна політика в Україні. / Ничипоренко С.В. – Умань: Видавець «Сочінський», 2011. – 217 с.
5. Сім'я та сімейні відносини в Україні: сучасний стан і тенденції розвитку. – К.: ТОВ «Основа-Принт», 2009. – 248 с.
6. Шлюб, сім'я та дітородні орієнтації в Україні. – К.: АДЕФ-Україна, 2008. – 256 с.

ТЕМА 8. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ГАРАНТІЙ ВІЛЬНОГО ВСЕБІЧНОГО РОЗВИТКУ ОСВІТИ, НАУКИ, КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

1. Забезпечення державного розвитку дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти.
2. Державна гарантія громадянам України свободи літературної, художньої, наукової та технічної творчості.

3. Забезпечення державного права на свободу світогляду і віросповідання.
4. Охорона історико-культурної спадщини в Україні.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Аналітичні записки Національного інституту стратегічних досліджень [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. // Режим доступу: <http://niss.gov.ua/articles/412/> - Дата доступу: 14.09.2011.
2. Фукуяма Ф. Примат культури // Ї. Незалежний культурологічний часопис. – 2001. – ч. 21. – С. 48-57.
3. Шнаппер Д. Спільнота громадян. Про модерну концепцію нації / Пер. з французької Р. В. Мардера; Худож.-оформлювач А. С. Ленчик. – Харків: «Фоліо», 2007. – 223 с.

ТЕМА 9. УКРАЇНСЬКА МОВА, ЯК КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗАСІБ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА, ГАРАНТОВАНИЙ КОНСТИТУЦІЄЮ УКРАЇНИ

1. Комунікативний та демографічний параметри української мови.
2. Мовна ситуація в сучасній Україні.
3. Законодавча база функціонування української мови.
4. Питання удосконалення конституційно-правового регулювання функціонування української мови.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА І НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ:

4. Аналітичні записки Національного інституту стратегічних досліджень [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. // Режим доступу: <http://niss.gov.ua/articles/412/> - Дата доступу: 14.09.2011.
5. Етнополітична культура в Україні: реалії та виклики часу. – К.: ППіЕНД імені І.Ф. Кураса НАН України, 2010. – С. 45-105.

6. Мовна ситуація в Україні: між конфліктом і консенсусом. – К.: ІПіЕНД імені І.Ф. Кураса НАН України, 2008. – 398с.
7. Нагорна Л.П. Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики. – К.: «Світогляд», 2005. – 315 с.
8. Нагорна Л.П. Регіональна ідентичність: український контекст. – К.: ІПіЕНД імені І.Ф. Кураса НАН України, 2008. – 405 с.
9. Про засади державної мовної політики. Проект Закону України. № 9073 від від 26.08.2011 [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної ради України. // Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=9073&skl=7. – Дата доступу: 30.07.2012.

ТЕМА 10. УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ, ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА РУХІВ

1. Поняття, види та завдання засобів масової інформації.
2. Конституційно-правове регулювання діяльності засобів масової інформації.
3. Конституційне право громадян на інформацію (доступ до інформації).
4. Інформаційна безпека України.
5. Питання удосконалення засобів масової інформації.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Аналітичні записки Національного інституту стратегічних досліджень [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. // Режим доступу: <http://niss.gov.ua/articles/412/> – Дата доступу: 14.09.2011.
2. Бодрийяр Ж. В тени молчаливого большинства, или конец социального / Перевод с фр. Н. В. Сулова. – Екатеринбург: Издательство Уральского университета, 2000.
3. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості. Дослідження категорії громадське суспільство. – Львів: «Літопис», 2000.

4. Етнополітична культура в Україні: реалії та виклики часу. — К.: ІПіЕНД імені І.Ф. Кураса НАН України, 2010. — С. 170–186.
5. Кін Дж. Громадянське суспільство. Старі образи, нове бачення. — Київ: «КІС»; «АНОД», 2000. — 191 с.
6. Колодій А.Ф. На шляху до громадянського суспільства. Теоретичні засади й соціокультурні передумови демократичної трансформації в Україні. Монографія. — Львів: «Червона Калина», 2002. — 276 с.
7. Свобода говорити // Газета «Дзеркало тижня». — 2008. — № 40 (719). — 25–31 жовтня. — С. 81.

Навчальне видання

Гураль Павло Федорович

доктор юридичних наук, професор кафедри конституційного права

Софінська Ірина Дмитрівна

асистент кафедри конституційного права

**ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В УКРАЇНІ:
ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ І КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВЕ
РЕГУЛЮВАННЯ**

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ (МАГІСТРІВ) ЮРИДИЧНОГО
ФАКУЛЬТЕТУ

Відповідальний за випуск – доцент Л.В. Бориславський

Комп'ютерний набір – І.Д. Софінська

Макетування – Р.М. Шибунька

Умовних друківаних аркушів – Наклад – 50.

Надруковано малим видавничим центром юридичного факультету Львівського
національного університету імені Івана Франка.

79000, м.Львів, вул. Січових Стрільців, 14.

E-mail: publlaw@law.Franko.Lviv.ua